

QR 271.

de *Imbecillitate*

Z e
3402

Imbecillitatem Humanam

&

Malitiam insignem

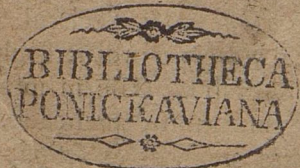
M. CANITIO

luculenter ostendere voluit

Philalethes.

Accedit M. Ortuini Gratii ad M. Canitium
Epistola.

DRESDÆ, Literis JOAN. GVIL. HARPETERI
ANNO M. DCC. XXIII.

ò proh! dolor ferreo hocce seculo res rediit, ut ille, qui typis publicis aliquid evulgat, suum statim inveniat & obtrectatorem & osorem. Idem fatum experta est Commentatiuncula illa, quam de Libris, quos vulgo scholasticos vocant, sub auspiciis muneris sui noviter demandati, haud ita pridem edidit Præclarissimus Doctissimusque Christianus Schoettgenius, Cruciani Dresdensis Rector. Fuit enim quidam nomine *Canitius*, (sive ille Matthaus, sive Melchior, sive Martinus, sive denique Magister Philosophiæ aut artium liberalium cultor existat, nihil interest,) qui imbecillitatem humanam in Commentatiuncula, seu scheda scholastica passim obviam Præclariss. Schoettgenio luculenter ostendere anxie elaboravit. Quisquis ille sit, curiosius jam non indagabo. An ille a canitie aut certe aliunde vocetur, in præsentiarum non perscrutabor: qualis enim sit, ipsum tectum quod gerit nomen indigitat. Anonymus esse vult, quid hoc sibi? nonne eo ipso malam causam prodit, seque in actione plane illicita versari tacite confitetur. Vesperilionum est volitare per umbras, veritas spatiatur in aprico. Canitium autem ratione muneris sui inter privatos informatores quærendum esse exinde patet, quia statim sub initium libelli sui in Programmata scholastica vehementer admodum invehitur, putat enim redditibus suis ex informatione privata congerendis multum detrahi, & quasi Monopolium informationis constitui. Sed audiat bonus Vir, nescio sanè an totus discentium cœtus, qualis datur in Gymnasiis, privatissimi commodi gratia hisce saluberrimis institutis carere necesse omnino habeat: Quisquis ergo sit ille Censorius Carus, sive imberbis sive canus Canitius, pressius sectari nolo, fieri enim facile potest, ut alius quispiam, privato odio inductus talem personam simulet, quam nunquam gessit aut gerere sustinuit, modo ut per cuniculos agat, & Præclariss. Schoettgenium frivole carpere queat. Nunc a principio ordiar, titulumque libelli anti-Schoettgeniani breviter perlustrabo. Hic in ipso frontispicio insigne arrogantia Canitiana argumentum deprehendo. Namque
Jactitat ampullas & sesquipedalia verba.

De

De imbecillitate humana nostri Schoettgenii multa sane, mi Caniti, deblateras, facultatem normativam tibi fumis, hoc autem dum agis, ipsemet tui oblivisceris. Nonne tu homo es? quid hoc sibi vult? humanis erroribus esse obnoxium: Certe tibi

Haud meliore luto finxit praeordia titan:

In eo enim, dum iudicas, ipse tuam imbecillitatem prodis, teque hominem esse, manifestè ostendis. Itaque

Tecum habita, & noris quam sit tibi curta supellex.

Quid, si caelum philosophicum ruat, giganteo tuo robore subversum? Sed montes parturiunt: quod omnibus hominibus proprium, id etiam tibi: aliena vitia in oculis habemus, in tergo nostra sunt. Imbecillitatem humanam Praeclariss. Schoettgenio ostendere *fatogisti*. Insignem ergo iudicii Canitiani lapsum hic etiam pueri deprehendunt. An vero, mi Caniti, quemquam hominem nosti, qui humanae imbecillitati non sit obnoxius? Nonne errare humanum est? insignem sanè candidissimo Schoettgenio injuriam fecisses, si illum omnibus numeris perfectissimum absolutissimumque dixisses. Homo enim est, humani nihil a se putabit alienum. Unum est ens perfectissimum, ens entium, causa causarum, quod perfectissimo modo perfectum dici potest. Inter mortales autem nihil ab omni parte beatum. Semper Praeclariss. Schoettgenius eò elaboravit, ut in emendandis intellectus ac voluntatis vitiis, quantum humana imbecillitas patitur, sese meliorem quotidie firmioremque exhibeat. Stolidum itaque est, (scapham scapham appello) alteri suam imbecillitatem objicere, simulque eodem morbi genere laborare, id quod egregie fecit intonsus ille censor Canitius in suo anti-Schoettgeniano Schediasmate. Fiet itaque tua cum venia, mi Caniti, ut etiam tibi imbecillitatem tuam cum insigni tamen malitia conjunctam jam demonstrarem, omniumque oculis exponam. Intantum si reliquisses intonsem Schoettgenium, *φιλόθεωπος* mansisses, neque te quasi forex prodidisses. Cum vero *πολυπράγμων* esse volueris, tua pace fiet, ut istud tuum institutum breviori examini subijciam. Totum vero negotium tribus Capitibus succincte absolvam, agetque

Caput I.

De

Imbecillitate humana Canitiana.

§. I.

Primo loco illud non leve imbecillitatis tuæ argumentum est, quod expressis verbis ais, Cl. Schoettgenium tibi non innotuisse. Dicis: *Schola cuidam illustri, nescio quod nomen, Rector quidam inauguratus fuit.* Mox ibidem pergis: *illum orbi literato multis speciminibus inclaruisse, & propterea, Viri Clarissimi nomine, quod tamen nunquam affectavit, illum indigitas.* Mi Caniti, quid loqueris, aut quid scribis? tui plane oblivisceris, oportuisset te esse memorem. Virum Præclariss. non nosti, & tamen de munere illius scholastico, noviter demandato, deque illius meritis multa profers: Pergis porro: *Schoettgenium in Pomerania egisse Professore, & juventutem in doctrinis & scientiis erudivisse, illumque Schola sua magna cum diligentia atque dexteritate præfuisse;* Hæc scribis, & tamen tibi ignotus est: nonne hoc ignorantia affectatæ argumentum? De meritis illius in Scholam loqueris, qualis autem quantusve sit Schoettgenius, cum ignarissimis nescis. Forsitan temeritatis aut, ut mitius dicam, imbecillitatis tuæ asyllum in ignorantia quæris. Sed simula, dissimula, meridiana luce clarior fallacia. Ludere sub palliolo, clam mordere non adeo honestum est. *Τῶν σπερμολόγων* est, veritatem incrustare leguminibus affectatitæ insectiæ. Quod si verbum *innotescenti* sic interpretari velis, illum tibi de facie non notum esse, aut familiaritate aliqua & necessitudine tecum usum fuisse, aliud imbecillitatis genus palam ostendis. Qui enim pure latine loqui didicere, huic verbo non aliam significationem convenire norunt. Hæc cum ita se habeant, mi Caniti, nunquam mihi persuadebis, te plane ignorasse Schoettgenium, & si crederem, imbecillatis notam tecum subirem.

§. 2.

§. 2. Saccedit aliud imbecillitatis tuæ genus, quando *Cominæum* dicis educatum in aula Burgundia, Ludovici. Atqui vero p. 6.
iis temporibus, quibus Cominæus juvenis fuit, educatus est in aula
Caroli Audacis, ultimi Burgundiæ Ducis, postea vero ad aulam
Ludovici XI. Galliarum Regis pervenit. Agnosce imbecillitatem
tuæ vel memoriæ, vel calami, vel collectaneorum, vel denique in-
scitiæ. Elige ex his, quicquid libet, nemo hac in parte ab imbe-
cillitate insigni liberum te judicabit. Certè omnes ii, quibus Hi-
storia cordi, mecum amice in hoc genere conspirabunt, teque
hallucinatum fuisse pronuntiabunt. Verumtamen, cum tibi cum
veritate parum negotii sit, id quod passim docet tuum istud multo
sudore constipatum Schediasma, non miror, quod etiam hic veri-
tatis limites transgressus sit eruditissimus peritissimusque Historia-
rum Canitius.

§. 3. In hunc porro imbecillitatis humanæ censum etiam re-
ferendum est illud, quod profers, *Dresda in omnibus Collegiis dari* p. 7.
Oratores incomparabiles, eoque eloquio illud refellere tentas, quod
dixerat Doctiff. Schoettgenius, magnam quippe differentiam esse
inter Oratores Romanos ac nostros. Hic inani ira in Dominum
Schoettgenium debacchatur Canitius. Graviter enim tangi putat
modernos Oratores in eo, quod affirmarit Schoettgenius Roma-
nos nostros longissime antecelluisse. Certè, si Doctiff. Schoett-
genio innotuisset, te Oratorum modernorum esse causarum pa-
tronum, mercatus fuisset cautius, quin immò si ipsi constitisset, tibi
hoc pacto ut Oratori nostri ævi, injuriam fieri, sane libens lu-
bensque a Thesi sua abstinuisset. Canitianæ enim virtuti aliquid
detrahere, fuisset peccatum. Sed quod fallaciam alterius quæstio-
nis commiseris, tua, mi Caniti, fecit imbecillitas. Statum contro-
versia invertere, ὑστερον πρότερον facere, Thesium chlimaras affin-
gere, non est dextrè disputantium, sed Sycophantarum. Nun-
quam meus negavit Schoettgenius, dari inter hodiernos Jure con-
sultos hujusmodi exercitatissimos Viros, qui eloquentiam una cum
Jurisprudencia amico quasi vinculo arctissimè conjunxerint. Hoc
enim nil aliud esset, quam in luce clarissima caligare. Unius
ergo

ergo positio non est alterius exclusio. Illud tantum innuit Schoettgenius, majorem longe perfectionem requisitam fuisse olim in Oratore apud veteres Romanos, quam hodie apud nostros Causarum Patronos. Hoc enim sibi vult ista comparatio, quam inter Oratores priscos & hodiernos instituit Præclariss. Schoettgenius. Itaque Romanorum Oratorum excellentia nil tollit de gloria & dignitate hodiernorum, & quicquid in hoc genere desideratur, factum est ex somnio Canitiano.

§. 4. Negavit in Programmate suo Schoettgenius, superesse hodie tales Orationes, quales olim a Cicerone, eloquentiæ patre, habitæ fuerint, cum scilicet ille in judiciis periculisque versaretur.

P. 7. Hic Canitius invenisse putat, non quod pueri in faba, eumque non parum errasse profitetur, diserte enim asserit, superesse omnino tales Orationes *in Livio, quæ licet pro rostris habitæ non sint, pleræque tamen forenses modum spectent atque sapiant.* Hic iterum humani quid passus est Canitius, qui differentiam insignem inter Orationes forenses atque civiles non recte agnovit. Prioribus ad jus privatum pertinent, posteriores ad publicum. Illæ a Causarum patronis sunt habitæ, hæ etiam a Regibus atque militibus. Illæ singulorum hominum, nonnunquam singularum civitatum aut regionum, hæ vero publicam totius Reipublicæ salutem sibi habent propositam. Quæ differentia, si probe attendatur, apparet vere dixisse Schoettgenium, nullas hodie ejusmodi Orationes, ad genus judiciale spectantes, & coram iudicibus habitas, præter illas Ciceronis, amplius exstare.

§. 5. Ut imbecillitatem suam Canitius porro orbi erudito ostendat, citat Livium Lib. XXVI. Belli Punici. Nosse vero debuisse bonus ille Vir, in primis cum in dijudicandis aliorum scriptis Argus esse velit, Livium opus suum non inscripisse de bello Punico, sed Historiam Romanam ab Urbe condita. Et quamvis minime negandum sit, in eo ipso libro bellum Punicum describi, totum tamen opus ex unius aut alterius libri materia nec potest, nec debet allegari. Vides itaque mi Caniti, te etiam hominem esse.

esse. Quæ de re noli cum graculo Æsopico inani fastu intumescere, aut putare te mera aut scribere aut loqui oracula. Longe enim erras, ipsa enim tua imbecillitas etiam in hoc genere tibi erit argumento.

§. 6. Insigne Canitianæ imbecillitatis testimonium habetur etiam in eo, quod fusius jam sequitur. Scripserat Doctiss. Schoettgenius, *Eqvites, sive Patricios fuisse Patronos &c.* Quæ dum repetit Canitius, quasi triumphans stentoria voce exclamat: *Hem quid audio! Eum, cui Antiquitates Romanae veniunt explicandæ, Ordinem Eqvestrem cum Patricio ita commiscuisse, &c.* Optime mi Caniti, hoc ipsum dum agis, plus facis quam Hercules, repurgas Augiæ stabulum, hydram Lernæam trucidas, quin ipsum Cerberam tricipitem! Omnes tibi opere de tanto gratulantur Musæ, scilicet. Conaris Lectori persuadere, quin potius fucum facere, Te insignem aliquem errorem Dn. Schoettgenio ostendere velle. En vero novam tuam imbecillitatem! Nonne paulo post hæc verba sequuntur: *Poterat igitur Patricius fieri Eqves.* Si igitur Patricius potuit Eqves fieri, num quæso errat ille, qui scribit *Eqvites sive Patricios?* p. 8.
p. 9.

§. 7. Pergit Canitius, Antiquitatum Romanarum furore entheo quasi correptus, plura quam ad rem pertinent, copiosius enarrare, tandemque, quasi epimetri loco doctissimæ suæ narrationi hunc scilicet pulcherrimum, ex purissima Antiquitate decerptum flosculum submittit: *Utebantur etiam ANGUSTA CLAVE.* ibid. Hem! quid lego? quid, si totus contremiscat Parnassus! quid audio? Eum, qui Antiquitatum Romanarum ignorantiam alteri exprobrat, eum, qui alios mirifice depexos dare potest, in tantum errare, ut CLAVEM cum CLAVO misere confuderit? Succurrit mihi lepida quædam narratio, quam audisse me quondam memini. Fuisse scilicet, qui diceret, se in una coena vel prandio aliquot OVES comedisse. Quem, cum alter emendasset, & OVA in locum OVIUM substituisset, respondisse fertur: Inter VES & VA non est magna differentia. Tibi certe mi Caniti, inter VIS & VUS placet

placet indifferentissimus. Sed audi, mi Caniti, hoc unum enim hic addo, amplius nil, suppeditabo tibi consilium, clavem tibi ut compares non angustam, sed latissimam, quæ tibi Antiquitates Romanas, quas vix per transennam inspexisse videris, referet, & ad Nieupertum, heroem tuum, aditum tibi patefaciat. Id quod, nisi feceris; nunquam ad aliquam istiusmodi Antiquitatum cognitionem pervenire poteris.

P. 11. §. 8. Illa quæstio a Canitio prolata, *utrum Cicero potuerit petere triumphum?* insignem etiam ipsius imbecillitatem comprobabat. Nunquam enim asseruit Doctiss. Schoettgenius, Ciceronem jure triumphum petere potuisse, probe gnarus eorum, quæ ad triumphum olim a Romanis requirebantur. Dixerat modo, Ciceronem ausum esse petere triumphum, & miratur, qui factum, ut nummus in eundem sit excusus. Confundit itaque pessimo ausu duas res Canitius, *audere petere triumphum*, & jure illum petere posse. Multi audent, quod jure suscipere nequeunt. Huc pertinent omnes illi, qui in aliorum scripta calamum stringunt, & anxie ibidem quarunt, quod carpere queant. Quo omnino etiam Canitiana illa lima referenda, quæ Schoettgenianum illud Programmata non polivit, sed misere dilaceravit.

§. 9. Sed age, ad triumphum Ciceronis perveniamus. Cum in Historia Romana illorum temporum insignis detur lacuna, difficile est certum quid de illo pronunciare atque statuere. Certè nec Canitius, qui sibi soli sapere videtur, neque alius quispiam Romanarum rerum peritus momentum hocce historicum dare poterit enucleatius, sed tamen periculum faciamus. Primo conspicitur nummus apud Begerum in Thesaurio Brandeburgico, T. II. p. 590. in quo occurrunt quadrigæ triumphales, cum addito M. TULLI. Cum itaque in familia Tulliorum nullus detur Marci prænomine insignitus, qui triumphum egerit, non immeritò, donec quis certiora ex historicis monumentis edoceat, concludimus, illum nummum ad Ciceronem pertinere. Præcipue cum duo loca ex illius Epistolis id non obscure innuant, quorum prior habetur

betur, Famil. L. XV. Ep. 4. ubi *Spem non dubiam triumphi memorat*. Alter legitur ad Attic. L. V. Ep. 21. ubi: *τέθρηπτα* prohibebo. Quid Tullius sibi hic velit, non enucleabo, sed lectorem ad ipsum auctorem remittam, cui placet, Ciceronem evolvat, & iudicet. Interim tamen hocce momentum historicum nonnihil dubium nemini obtrudam.

§. 10. Novum imbecillitatis humanæ specimen profers mi Caniti, dum *Julium Bulengerum* citas, quem vix oculis tuis unquam vidisse, nedum inspexisse censendus es. Si enim Autorem in manibus habuisses, nosces, ipsi nomen fuisse non Julii, sed *Julii Caesaris Bulengeri*. Sive ergo ipsum Autorem evolveris, sive non, tamen peccasti, & supinæ oscitantia reum te fecisti.

§. 11. Aliud, & quidem multiplex imbecillitatis humanæ testimonium occurrit, cum de mercede Patronis caufarum olim debita prolixè disputare instituit Canitius. Negaverat Dn. Schoettgenius, tale quid olim in usu fuisse, ductus rationibus gravissimis, quas tamen copiosius adducere noluit. Tu contrarium affirmas, mi Caniti, & sic mones: *Oratores, etiamsi non erant mercede conducti, id tamen nec gratis fecisse largiendum est: erat enim species mercedis; quod ostendere videtur Poëta recens styli lascivi* p. 13.
Eleg. I.

*Sæpe perorata percepi lite coronam,
Et data sunt linguæ præmia digna mea.*

Hic varia sunt, quæ notam merentur. 1.) Testis citatus illud videtur ostendere, quod tamen non facit. Aliud enim est esse, aliud tantum videri. 2.) Cornelium Gallum recentem Poëtam vocas: sed hoc pessimè. Nam Cornelius ille prior & antiquior est omnibus illis Elegiacis Poëtis, qui stylo lascivo utuntur, quod ipsum vel Bibliotheca latina Fabricii te docere potuisset. Quod si vero cum quibusdam viris doctis Elegias Cornelio Gallo adscriptas recentiori ævo scriptas esse contendis, male agis, dum ex scriptore sequioris ævi antiquitates prisca probatum is. Profers alia de temporibus Clau-

):():(

dii

dii & ex Calphurnio Flacco. Respondeo, distingve tempora, & concordabunt omnia. 3.) Ex verbis Cornelii Galli illud elicis, pecunias Cauffarum Patronis mercedis loco fuisse datas. Distichon illud Cornelii citatum de corona loquitur, non de pecunia. Quid autem putares mi Caniti, si tibi pro durissimis in erudienda juventute exantlatis laboribus, præmii loco ferta offerrentur aut coronæ? Nonne murmurares? num quæso pro parata pecunia acciperes? Sed st! Canitio corona idem est ac pecunia.

§. 12. Virgilium natum dicis *Cn. Pompejo COSS.* Nosse autem debuisses, illud *COSS.* non esse numeri singularis, sed pluralis. Huc etiam illud referendum, quod mentionem facis *ordinis Senatorii, Equestris & POPULARIS.* Certe *Plebejum* appellare voluisti, sed penna præcurrit mentem. Quis enim unquam ita dixit? Evolve modo Lexica: hæc te docebunt, quænam illius vocis sit significatio.

§. 13. Neque illud tibi condonandum, quod, cum multa de Virgilio ad rem præsentem minimè facientia, proferas, Pseudo-Donatum, insignem illum nugatorem, seqvaris, qui, teste Car. Kuxo, & erroribus scatet, & aliis fere omnibus locum errandi præbuit, Ex ejusdem Virgilii Vita ordine chronologico digesta quædam adscribam, quæ tibi in aurem dicta sint. Ad a. u. c. 713. hæc habet; postquam docuit Virgilium per Mæcenatem in gratiam Augusti pervenisse: *Eam ob rem inter fabulas puto, quicquid habet vitæ scriptor de ejus ad Octaviani gratiam aditu: quod magistro stabuli carus primum fuerit: quod panes eidem, & uni e stabulariis in singulos dies dati: & quæ plura ibi sequuntur, a Jesuita magno cum judicio confutata.* Ad ann. vero 711. hæc adjecit. Hinc erroris arguuntur, *qui volunt Eclogam Virgilii sextam Romæ auditam a Cicerone fuisse in teatro, cum a Cytberide mima cantaretur: eundemque Romanæ eloquentiæ principem, ad suam & novi Poëtæ laudem exclamasse: Magnæ Spes altera Romæ. Tum enim, cum Cicero occisus est, Eclogas scribere nondum Virgilius cœperat: nedum venerat Romam, sed adhuc aut Mediolani, aut in rure suo*
versa-

versabatur. Sed fingamus cum Pseudo-Donato, ejusque felicissimo sectatore, Canitio, patrem Virgilii fuisse hominem infimæ fortis, an sequitur exinde, Virgilium non potuisse prædia possidere? Innumeræ enim sunt viæ, quibus quis e summa paupertate ad magnas opes non raro pervenire potest.

§. 14. Dixerat Schoettgenius, meliores partes, Pompeji scilicet, in bello civili Ciceronem esse secutum, quod tamen tu vix probas; mi Caniti. Sed, distingue modo tempora, qui enim bene distingvit, bene docet & scribit. Primum, quum Cæsar libertatem Reipublicæ Romanæ labefactaret, ejus sane optimæ non erant partes. Ratio hæc est, quia officium ipsius erat, libertatem tueri. Exemplo rem illustrabo: Si quis hodie ex proceribus Reipublicæ Belgii fœderati contra fidem datam & jusjurandum libertatem illam divinitus concessam multoque sanguine partam temerarie pessundare vellet, & ei se alter opponeret, annon hujus posterioris partes essent meliores? Postquam vero Julium Cæsarem ex S.C. inviolabilem sanxerat Respublica, tum sane pessime egerunt, qui ipsum e medio sustulerunt.

§. 15. Ultimum tandem imbecillitatis tuæ specimen hoc est, quod insignem errorem chronologicum Clar. Schoettgenio exprobare satagis. Si rem secundum annos posuisset Schoettgenius, error sane insignis esset, a quo nemo ipsum immunem pronunciaret. Sed intentionem ipsius hæc scribentis non pervidisti. Scopus ejus fuit, ostendere, quomodo Cicero ab imo gradu ad summum in rep. pervenerit. Hic ultimum sane fuit Consulatus, qui plus erat quam Pro-Consulatus. Nihil igitur cuiquam Auctori est exprobandum, nisi prius scopum & intentionem ejus perspectam habeas. Et hæc de imbecillitate Canitiana.

Caput II.

De Malitia Canitiana.

§. 1.

ERunt fortasse, quibus nimis dura videatur hujus capituli inscriptio, quia Canitius a scommatibus abstinuit, id quod ab ipso factum esse non negabo. Nimirum verba sunt satis honesta, res ipsa vero docet, quid ipse animo suo reconditum habeat. Quid enim est aliud, statum quaestionis pervertere, & adversario adfingere, quæ ipsi ne in mentem quidem venerunt, quam malitiose agere, & sophisticationibus indulgere. Quod si igitur scapham scapham appello, nihil ago, quod non virum honestum, & hominem Christianum deceat. Si Canitius ab his abstinuisset, nunquam opus habuisset malitiam ejus omnibus conspiciendam exhibere.

§. 2. Primum illius argumentum est, quod Schoettgenium Virum Clarissimum Doctissimumque vocat, omnemque ipsi prosperitatem apprecatur, & tamen contra ipsum scripto in publicum edito insurgit. Si Canitius ex animo bene ipsi vellet, quæ in ipso desideranda sunt, privato colloquio vel per literas scriptas aperuisset. Si bene ipsi cuperet, errata excusaret vel extenuaret, id quod charitas Christiana præcipit, ipsumque potius, quantum in se esset, defenderet, quam publico aliquo libello ipsi insultaret. Quem igitur in finem istum libellum contra ipsum edidit? Ut laudem atque gloriam ipsius promoveret? Conscientia ipsum propria hac in parte judicet. Nequam illud verbum est, bene vult, nisi qui bene facit. Ipse Canitius agnoscit Spartam, sive, ut ipse ait, stationem satis amplam ipsi esse conceditam. Qui ergo bonus civis est, & bonus Christianus, ejus officium requirit, ut ipsi potius in arduo munere ad salutem publicam administrando manus auxiliatrices porrigat, ipsique, secundum præceptum Apostoli, donis divinitus sibi concessis inserviat, quam sycophantarum in modum per cuniculos agat, & hominum malevolorum, quales optimus quisque habet, ludi-

ludibrio exponat. Optarem hæc posse inter virtutes referre, sed nisi rationi, nisi scripturæ divinæ adversus esse cupio, quod res est, a me proferendum est.

§. 3. Proximum est, ut de Programmatibus sive schedulis scholasticis agens malevolentiam suam insigni testimonio comprobet. Dicit illa orbi erudito fucum facere, ut præceptoribus privatis, qui magno cum sudore reditus congerunt, contemtim habitis, Monopolium aliquod eruditionis constituatur. Quisnam vero Canitius, ut servum alienum judicare sustineat? Certe Schoettgenius non primus est, qui tales dissertatiunculæ in publicum prodant, sed fuerunt multi Viri doctissimi Canitio longe meliores, quorum hac in parte vestigia premere nititur. Porro hoc ipsum, quod ab ipso fit, non auctoritate privata susceptum est, sed jussu Magistratus Amplissimi, qui expressis verbis hæc litteris vocationis ipsius inferi jussit, ut subinde juventutem in Orationibus publice habendis exerceat, adeoque Auditores scripto aliquo publice emisso invitet. Si igitur id muneris ratio postulat, quid hæc ad Canitium? De doctoribus privatis nolo multa verba facere. Multi ex his sunt, qui dono docendi non sunt instructi, qui alia omnia potius exercuerunt, quam informationem juventutis. Hic planum quoque est, parentes a quamplurimis decipi: nam de omnibus non est sermo. Quod si igitur reditus tantum cum sudore congerere cupiunt, quod docet Canitius, non vero vires ingenii & corporis in formanda juventute adhibere, judicium cuiuslibet liberum esto.

§. 4. Dolet præterea Canitius, quod Clar. Schoettgenius ipsi non innotuerit, & malitiam satis aperte offendit. Jam enim superius ostensum est, quod illum satis bene noverit. Si vero amicitiam ipsius quærere voluisset, nemo ipsi aditum præcluserat. Poterat illam honeste ambire, & facili negotio obtinere. Sed tempus me monet, ut in reliquis sim paulo brevior.

§. 5. Canitius porro malitiam ostendit, quando quædam verba Schoettgeniana citat, quædam vero ad contextum pertinentia prætermittit. Sic dicit, Schoettgenium negare, Ciceronem fuisse Oratorem, Virgilium Poëtam. Sic fecit & ille, quem Tu, Caniti, sectaris, ut Matthæus Evangelista docet, c. IV. 6.

§. 6. Et hoc ad malitiam Canitianam pertinet, quod multa profert, quæ Schoettgenius nunquam negavit, tantum ut videatur majus aliquod schedion contra ipsum scripserit. Hujus commatis
P. 5. sunt illa: 1. Politicam ex solis Auctoribus Classicis non posse ad-
P. 7. disci: 2. Multos hodie dari egregios Oratores: 3. Poëtam non
P. 8. ingenio tantum, sed & judicio pollere debere: 4. Ciceronem ambi-
P. 11. tioni valde deditum fuisse. Ostende, Caniti, ubi Vir doctissimus hoc negaverit. Statum vero controversiæ invertere, est Sophistam agere, quod viro honesto non convenit.

Cap. III.

De Stylo Canitiano.

§. I.

P. 16. **D**E stylo Schoettgeniano liberum cuius relinquis iudicium, imprimis autem illud taxas, quod promiserit, se vernaculo sermone institutum suum luculentius expositurum. Exinde sinistre colligis, quia vernacula lingua hac de re agere promiserit, latino idiomate forte non posse. Sed quæ, qualis quanta! Ἀπαθῶς scribere si velim, nihil invenio, quod reprehendi jure possit in stylo Schoettgeniano, purus enim & perspicuus est, id quod maximum momentum. Sed obrectator etiam in sole maculas invenit. Verum, quid tuo de stylo iudicandum? placeat tibi, mi Placenti, certè non placet omnibus. Multa enim dantur in libello tuo, quæ Prisciano placere vix possunt. Pauca jam tangam, ne inutiliter tempus teram. In ipso titulo verbum *sategit*, legitur, usurpatum

patum admodum incongrue : Denotat enim omnem operam adhibere, omnes vires impendere, & tamen parum aut nihil promovere. Ita tu, mi Caniti, multa agendo, nihil egisti. p. 7. dicis : regiones Gallicæ *audiebantur* provinciæ Romanæ ; scribere debuisses, audiebant. Sanè egregius flosculus ! p. 10. *Facto* Consule habuit primam Orationem contra Rullum ? Nec hoc quidem latine dictum, sed transeat cum cæteris erroribus, dantur enim graviores. Quid p. 11. *victoria rara & honor patruus* ? Ibidem, Cicero *ludit* cum *gestis suis*. Porro p. 12. *Honor divinitati* (pro cum divinitate) *conferendus*. ibid. *Patronatus*, pro officio & munere Patronorum. p. 9. *Clavis* pro *clavo*. p. 14. Pluralis numerus pro singulari.

§. 2. Sæpius tam perspicuè loqueris, ut plane non possis intelligi. Ex multis unum addocuit alterum. Sic enim p. 5. *Comminans scripsit Caroli Burgundia Ducis bellum Neapolitanum*, quale tamen Carolus nunquam gessit. it. p. 6. *Ennium Romam deducere* ; p. 14. *Quos hac fert opinio* : p. 15. *magistratu publico decreto illi permissio* : ib. *Deus magistratum per Senatus Consultum decreverat*. &c. Vide ergo styli tui imbecillitatem, humanæ imbecillitatis testem certissimum. Quid ergo jactitas ? p. 6. sic ais : Te ab ineunte ætate bonos autores & legisse, & nunc cum voluptate incredibili eos lectitare. Qvod si verum, cur contra regulas Grammaticas & proprietatem sermonis latini non raro peccasti ? Hac de stylo Canitiano. De meo stylo sentias quicquid velis, nil movebor : scripsi enim tumultuariè, interqve labores confvetos. Urforum more fœtum exclusum lambere aut relambere neque possum, neque volo. Alio tempore, sicubi tempus patietur & occasio, dabo ornatus. Nolui enim pulchre sed verè scribere, quæ de re contentus esto hocce Catone.

§. 3. Tu vero, Vir Præclariss. mactè ista, quæ semel cœpisti virtute, nec patere circulos Tuos turbari. Obmurmuret Momus, dentes infrendeat, bilem evomat : Noli animum abjicere, corrobare

borare Te fortitudine vocationis Tuæ legitimæ. Fac tua, id quod strenuè jam agis, Deus aderit Tibi in arduo negotio, cœptaque Tua secundabit. Inuium enim virtuti nihil.

Ast Tu, mi Caniti, qui gladium philosophicum strinxisti, desiste, ensēque vagina reconde, nulla enim salus bello grammatico, omnes pacem poscimus. Ergo ad frugem redi, imbecillitatem tuam agnosce, & cogita Tibi cum Schoettgenio solo non esse negotium, sed & cum iuuentute ipsi concedita, cui scandalum præbes, &, quantum in te est, illi diffidentiam erga Præceptorem indere conaris. Adolescentes illi inter imbecilles sunt numerandi, adeoque posset unus & alter verbis tuis offendi, quæ res nisi in posterum omittatur, publice vindicari poterit.

SVPER-

SVPERSCIENTISSIMO ET IL-
LUMINATISSIMO VIRO, M. CANITIO
M. ORTVINVS GRATIVS

tot optat salutes, quod vaccæ sunt in Helvetia, Cartu-
schiani in Francia, & meretrices in Roma.

Nuper audiui, quod Vos factus estis Eqves, & ac-
cepistis unam angustam clavem, super quo me
valde miravi, & simul supereminenter gaudavi.
Sed quoniam ego scio, quod vos non estis nobilis of-
ficialis, peto Vos, ut mihi scribatis, quis vos ad equi-
tem verberavit. Scio etiam, quod est magna diffe-
rentia inter latam & angustam clavem, igitur scribite
mihi, an etiam post angustam clavem potestis accipe-
re latam? Fui semel in una magna urbe, in qua unus
Princeps habet suam residentiam, & ibi vidi unum vi-
rum, qui habebat auream clavem ad latus pendentem,
& ego cogitavi: Per Musas & Apollinem, hæc est la-
ta clavis: nam quamvis non est tam magna sicut ha-
bent Kusteri in pago, tamen est aurea, & unum mo-
dicum auri plus est, quam latissimum frustum ferri.
Præterea scribite mihi, præstantissime Domine Magi-
ster, cur nomen vestrum mutavistis. Fui nuper in
una compagna & ræsonaverunt homines de vestra
mutatione dicentes: M. Canitius est stultus, quod pu-
det se de nomine patris sui, qui fuit honestus & bo-
nus Germanus, & ille vult habere nomen Latinum.

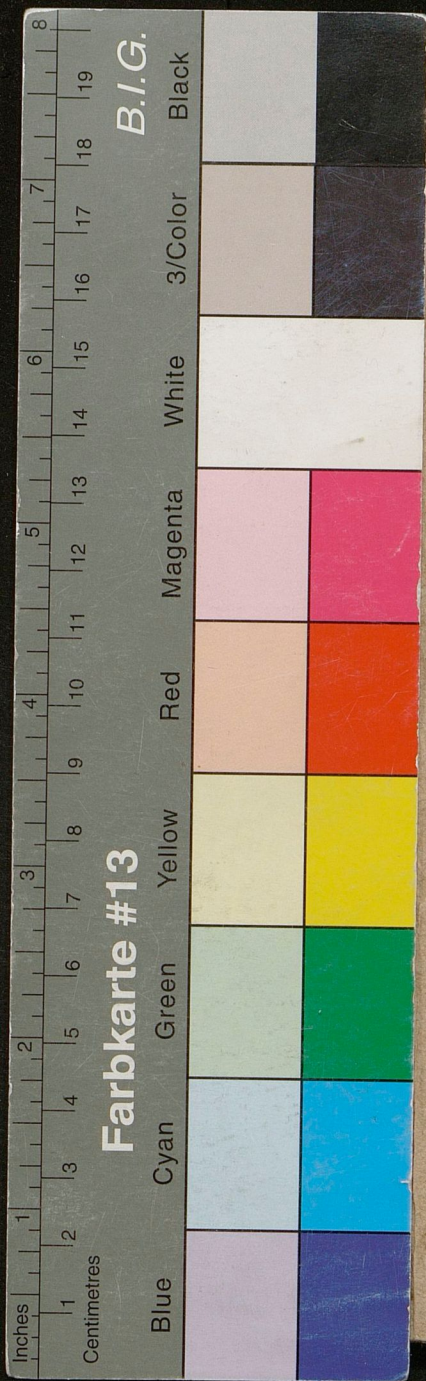
):():():(

Alius

Alius dicebat, illud nomen rectum est, nam derivatur a canis, quia Canitius, tanquam rabiosus canis, Schoettgenium nuper morduit. Sed tandem unus incipiebat, dicendo: Vos scitis, quod, M. Canitius est doctus vir, docti autem sunt, qui sciunt latinum, ergo recte etiam fecit, quod nomen suum latine fecit, sic enim non omnes Rustici intelligunt. Et hic recte iudicavit. Si enim nos docti nihil præ aliis præ ex haberemus, ego malle urficorius esse, quam doctus. Alius incipiebat & dicebat: Vos Domini, debetis scire, quod M. Canitius habet clavem non veram ac realem, sed tantum expectantialem: nam ille pauper nebulo voluit nuper Cantor fieri in una magna urbe, & quia illud inire noluit, clavem accepit expectantialem. Fortasse fiet Cantor in pago, & tunc accipiet clavem latissimam quantitate molis, quamvis non quantitate virtutis, ut philosophicaliter loquar. Nescio an me audere debeam Vobis plura scribere, quid alii protulerunt. Dixit enim unus, (sed ego credo, quod non est verum) quod vos voluistis Prædicator fieri, & quidem per casum obliquum, sed res retro ivit, quia Deus vos punivit. Ego Vos volebam defendere, sed dicebant: Tace, Tu nequam, aut nos volumus Tibi urceum ad caput percutere. Deinde loquebantur de Vestro Latino, & dicebant, quod non scribitis, sicut Cicero, & alii boni scribentes. Ego dicebam: Ite cum vestro Cicerone & aliis veteris Salbaderis, ego scio bene melius Latinum, quod scribunt S. Thomas, & omnes Magistri nostri

stri in Colonia: hi scribunt Latinum Theologicale,
quod est multo melius, quam quod illi gentiles scri-
pserunt, qui nunc ardent cum Diabolo in inferno. Vi-
detis, quod vos volui defendere, sed quia non pos-
sum ulterius venire, scribite mihi, quid alio tempore
debeo respondere, quando isti ribaldi se rursus super
Vos facere volunt. Ego cum illis rixavi usque ad
verberare, sed vellem illos potius prostituere, ut di-
scant se pudere. Nam ego scio, quod Vos estis super-
doctus, & valde alte studuistis, adeoque non possum
patere, ut alii stulti de vobis male loquantur. Itaque
concludo cum humilissima recommendatione mea te-
nui personæ, & rogo vos, ut meus semper Patronus,
& amicus velitis manere. Dabam in Colonia,
tres latos digitos ante novum Annum.

B.I.G.

Black

3/Color

White

Magenta

Red

Yellow

Green

Cyan

Blue

Farbkarte #13

OK 271.

de. Inoetigeno

Ze
3402

Imbecillitatem Humanam

&

Malitiam insignem

M. CANITIO

luculenter ostendere voluit

Philalethes.

Accedit M. Ortuini Gratii ad M. Canitium
Epistola.

DRESDÆ, Literis JOAN. GVIL. HARPETERI.
ANNO M. DCC. XXIIIX.

